

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش استان اصفهان،

مؤسسه آموزش عالی حوزوی مجتهده امین

عنوان

واکاوی اندیشه‌های حجت‌الاسلام

محسن قرائتی پیرامون زن در تفسیر نور

استاد راهنما:

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر

محمدرضا کدخدایی

نگارنده:

فاطمه اسماعیلی

سال تدوین

۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خواهران

تحمیدیه

به نام خدایی که خاک آفرید
کزان خاک انسان پاک آفرید
ستایش از آن خدایی است که انسان را آفرید تا او را بیازماید از سوی اطاعت و او را عقل
فرمود تا او را به چالش بکشد از سوی دوست داشتن. او که در خلقت انسان آنچنان ظرافت به
خرج داده است که هیچ انسانی از پنج انگشت خارج نشود و هیچ ابرویی زیر چشم نیاید و هیچ
چشمی به پویایی عادت نکند، مگر به حکمت.
از دست و زبان که برآد
کز عهده‌ی شکرش به درآید

تقدیم

اگر این مختصر را ارزشی است؛
آن ارزش تقدیم به:
قطب عالم امکان، عالم علوم بیکران
قائم آل محمد (عج الله تعالی فرجه الشریف)
باشد که غنای دفتر خالی از معرفت و تهی از دانشم، روشن به نام مقدسش باشد
و همچنین تقدیم به:
همسر و مادر عزیزم
که در برداشتن هر گام من گام‌های بسیار برداشتند...
تا انتهای بیکران، قدردان همراهیتان هستم.
و تقدیم به پسر عزیزم
که وجودش شادی بخش و صفایش مایه آرامش من است.

تقدیر

تقدیر از تمام بندگان خالق یکتا که هر کدام در این جهان بی‌همتا یار و مددکار یکدیگرند:
پدرانی که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...
مادرانی که موهایشان سپید شد تا ما روسفید شویم...
و اساتیدی که عاشقانه سوختند تا گرمابخش وجود ما و روشنگر راهمان باشند...
به ویژه از استاد فاضل و اندیشمند، حجت‌الاسلام دکتر محمدرضا کدخدایی، به عنوان استاد
راهنما که همواره نگارنده را با راهنمایی‌های کار ساز و سازنده مورد لطف خود قرار داده‌اند،
کمال تقدیر و تشکر را دارم و توفیقات روزافزون ایشان را توأم با صحت و سلامت و سعادت
از درگاه قادر متعال خواستارم.

علیرضا محمدرضایی، فاطمه اکبری زاده، گفتمان سوره مریم، زن در تعامل با عرف و عفاف، فلسفه دین، ۱۳۹۲، شماره ۳؛

مسعود کوثری، امیرعلی تفرشی، معصومه سادات علوی نکو، امام خمینی (ره) و برساخت هویت زنانه در انقلاب اسلامی چگونگی و اساسی گفتمان پهلوی دوم و هژمونی معنایی امام خمینی (ره)، زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، ۱۳۹۶، شماره ۳؛

محمدحسین ملامیرزائی، مهدی بیاتی، محمدشریفی، تحلیل تفسیری سیر نزول آیات حجاب، فصلنامه علمی مطالعات تفسیری، ۱۳۹۷، شماره ۳۶؛

باقر ساروخانی، مریم رفعت جاه، عوامل جامعه شناختی مؤثر در بازتعریف هویت اجتماعی زنان، زن در توسعه و سیاست، ۱۳۸۳، شماره ۱؛

آرین قلی پور، ندا محمداسماعیلی، فتانه قلی پور، مدیریت هویت؛ شناسایی راهکارهای تقویت هویت اجتماعی زنان در نهادهای آموزشی، فصلنامه پژوهش زنان، ۱۳۸۹، شماره ۳۱؛

خدیجه سفیری، حدیث میرزامحمدی، بررسی ارتباط هویت جنسیتی زنان متأهل با نگرش آنها به حقوق زوجین، پژوهشنامه زنان، ۱۳۹۴، شماره ۳؛

مرضیه قانع شیرازی، بازنمایی زن در قصه‌های محلی مردم فارس (به روایت ابوالقاسم فقیری)، دانشکده اقتصاد، مدیریت علوم اجتماعی دانشگاه شیراز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛
علیرضا پورباقرانی، همان؛ لاله مرادی، همان؛ آمنه منصوری مهرآبادی، همان.

منبع معیار: تأثیر جنسیت در اخلاق

منابع همگن:

فتحیه فتاحی زاده، محمدرضا رسولی، الهه حاتمی راد، تأملی در روایات نهج البلاغه در نکوهش زن، نشریه پژوهشنامه نهج البلاغه، ۱۳۹۳، شماره ۶؛

سیدحسن اسلامی، اخلاق و جنسیت در حدیث «خصال النساء»، مجله علوم و حدیث، ۱۳۸۷، شماره ۳-۴؛

راضیه ترکاشوند دهنو، اخلاق و جنسیت از منظر دین با تأکید بر سخنان امام علی (ع)، دانشگاه قرآن و حدیث، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۵؛

نوال سعداوی، هبه رئوف عزت، زن، دین، اخلاق از دو نظرگاه مختلف، مترجم: زاهد ویسی، چاپ دوم، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۴؛

فاطمه نیازکار، جنسیت و اخلاق در عرصه اجتماع با تکیه بر دیدگاه آیت الله جوادی آملی، دانشگاه قرآن و حدیث، بی‌جا، رساله دکتری، ۱۳۹۵؛

زهره سادات حسینی، اخلاق و جنسیت و ارزیابی آن با تأکید بر فلسفه اخلاق در تفکر اسلامی (مطالعه موردی نل نودینگز و ویرجینیا هلد)، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، قم، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷.

منبع معیار: مبانی فقهی و حقوقی تأثیر جنسیت در مجازات

منابع همگن:

محمدناصر سالاریان، زن اصل است ترجمه کتاب: «الانثی هی الاصل» نوال سعداوی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، مشهد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۸؛

سیامک زندرضوی، سیمین فروغ زاده، سیمای جنسیت (زن و مرد) در قوانین خانواده و مجازات اسلامی، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۴، شماره ۲، ۳ و ۴؛

زکی سعیدی، بررسی تطبیقی نقش جنسیت در احکام کیفری اسلام، دانشگاه پیام‌نور، تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۸۸؛

مهدی کریمی، پژوهش میدانی تأثیر جنسیت زن در تعیین مجازات کیفری؛ مطالعه موردی دادگاه‌های کیفری مشهد، ۱۳۹۲، پژوهشنامه زنان، ۱۳۹۵، شماره ۱۶؛

یاسر همدی خطبه‌سرا، نقش و تأثیر جنسیت در حقوق کیفری ایران و مصر، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، تهران، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، ۱۳۸۵؛

محمدرضا رسولی راوندی، بررسی روایات امام‌علی (ع) در توصیف ویژگی‌های فردی زن، پژوهشنامه علوی، ۱۳۹۴، شماره ۱۲؛

شهلا رحمانی، میترا پورسینا، تاملی در دامنه مقام خلافت‌اللهی زن با تکیه بر آیات قرآن و دیدگاه عرفای مسلمان، عرفان اسلامی (ادیان و عرفان)، ۱۳۹۸، شماره ۵۹؛

زینب‌سادات حسینی، غلامرضا ریسیان، زهره حبیبی، بررسی دیدگاه نابیا آبت، در مقاله «وضعیت زن در صدر اسلام» با تکیه بر آیات و روایات، علوم قرآن و حدیث، ۱۳۹۵، شماره ۹۶؛

عابدین مؤمنی، آیه حلیت و قضاوت زن، مقالات و بررسیها، ۱۳۸۵، شماره دفتر ۸۲؛

علی‌محمد میرجلیلی، سیداحمد میرخلیلی، بهاره کرمی، قوامیت شوهر بر زن از دیدگاه قرآن و حدیث، دو فصلنامه علمی پژوهشی کتاب قیم، ۱۳۹۳، شماره یازدهم؛

محمد ابراهیم‌نژاد، بررسی و نقد ادله نظریه آیت‌الله صانعی در برابری دیه زن و مرد، فقه و حقوق اسلامی، ۱۳۹۵، شماره ۱۲؛

علی معموری، زهرا خوش‌سخن‌مظفر، بررسی سیر تطور فهم مفسران از قیومیت و ضرب در آیه ۳۴ سوره نساء، نشریه صحیفه مبین، ۱۳۸۹، شماره ۴۷؛

محمد فاکر، سیدجواد حسینی‌تبار، بررسی تطبیقی قوامیت مرد بر زن در تفاسیر المنار و المیزان، مطالعات تفسیری، ۱۳۹۴، شماره ۲۲؛

احمد رمضانی، حکم فاضل دیه در قتل دو زن توسط یک مرد، رهنمون، ۱۳۸۱، شماره ۱؛

جلیل امید، سهیلا رستمی، دیه زن رویارویی دو دیدگاه در فقه اهل‌سنت، مطالعات حقوق خصوصی (حقوق)، ۱۳۸۹، شماره ۴؛

حسین مهرپور، بررسی ارزش شهادت زن در قوانین موضوعه ایران و مبانی فقهی آن، فصلنامه مفید، ۱۳۷۸، شماره ۱۸؛

محمدحسن صادقی مقدم، تحول در حقوق ارث زن از اموال غیرمنقول شوهر، دانش حقوق مدنی، ۱۳۹۱، شماره ۲؛

محمد روشن، مجید صادق‌نژاد نایینی، سیدمحمد مهدی خلیل‌زاده، بررسی تحلیلی میراث زوجه از اموال شوهر در فقه امامیه و حقوق ایران، مطالعات حقوقی، ۱۳۹۴، شماره ۱؛

جمشید جعفرپور، بررسی فقهی و حقوقی اشتغال زنان، حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۶، شماره ۲؛

سیدمحمد صدری، حمید ذاکری، نگرشی نو بر اذن ولی قهری در نکاح باکره رشیده از منظر فقه و حقوق موضوعه، فقه و حقوق اسلامی، ۱۳۹۳، شماره ۸؛

حسین مهرپور، بررسی تفاوت دیه زن و مرد در قانون مجازات اسلامی و مبانی فقهی آن، فصلنامه متین، ۱۳۸۷، شماره ۲؛

محمد حسین شعبانی، حسین ناصری مقدم، بررسی شرط مماثلت قصاص میان زن و مرد، الهیات و معارف اسلامی (مطالعات اسلامی)، ۱۳۸۴، شماره ۶۷؛

علیرضا ابراهیمی، علیرضا رستمی، بررسی روایات مورد استناد مشهور در عدم تساوی زن و مرد در قصاص و دیات، حدیث پژوهی، ۱۳۹۸، شماره ۲۱؛

روح‌الله باقری، بررسی قوانین مرتبط با زنان سرپرست خانوار و سالمندان و شناسایی خلاءهای قانونی، دانشکده حقوق، بی‌جا، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، ۱۳۹۸؛

احمد حاجی‌ده‌آبادی، ارزیابی تحولات قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در باب قصاص و دیه زن، مطالعات راهبردی زنان، ۱۳۹۲، شماره ۶۰؛

محمد هادی مفتاح، سجاد محمد نام، جستاری تفسیری در حلیت نکاح با زنان اهل کتاب (بررسی تطبیقی آیه ۵ مائده از منظر مفسران فریقین)، مطالعات تفسیری، ۱۳۹۶، شماره ۳۰؛

حسین آقابابایی و ریحانه موسوی، پیشگیری از بزهدیدگی زنان از منظر آموزه‌های اسلامی و چالش‌های فرارو، آموزه‌های حقوق کیفری دوره جدید، ۱۳۹۱، شماره ۴؛

رحیم نوبهار، قاجاق زنان برای روسپیگری از منظر آموزه‌های اسلامی با نگاه به مقررات بین‌المللی و حقوق ایران، مدرس علوم انسانی، ۱۳۸۵، شماره ۳؛

بهجت یزدخواستی و حوریه اصفهانی، بررسی کیفی تأثیر فمینیسم رادیکال بر نقش زن در نهاد خانواده و مقایسه آن با تمهیدات اسلام (مطالعه موردی زنان شهر اصفهان)، جامعه‌شناسی کاربردی، ۱۳۹۴، شماره ۲؛

سیروس احمدی، مریم مختاری، سونیا کریمیان، تحلیل جامعه‌شناختی تفاوت‌های جنسیتی در مصرف خودسرانه دارو در شهر یاسوج، زن و جامعه (جامعه‌شناسی زنان)، ۱۳۹۶، شماره ۳؛

سیدعلی محمد موسوی، بررسی رابطه رفتار عاطفی و ابعاد شخصیتی در دانشجویان زن، خانواده‌پژوهی، ۱۳۹۱، شماره ۳۱؛

حسنعلی موذن‌ادگان، عباس تدین، زن در آیین دادرسی کیفری ایران و فرانسه، پژوهش حقوق کیفری، ۱۳۹۳، شماره ۶؛

محمد عرب صالحی، سعید متقی‌فر، عناصر رهن و مولفه‌های فهم صحیح تفاوت‌های حقوقی زن و مرد در اسلام با تأکید بر دیدگاه‌های آیت‌الله معرفت، حقوق اسلامی، ۱۳۹۷، شماره ۵۶؛

سوسن باستانی، مریم صالحی هیکویی، سرمایه اجتماعی شبکه و جنسیت، بررسی ویژگی‌های ساختی تعاملی و کارکردی شبکه اجتماعی زنان و مردان در تهران، نامه علوم اجتماعی، ۱۳۸۶، شماره ۳۰؛

غلامرضا رجبی، حدیث پناهی، رضا خجسته مهر، بررسی مدل رابطه تعارض نقش جنسیتی مرد بر افسردگی، عزت‌نفس و رضایت زناشویی زن با میانجی‌گری انتقاد شوهر، روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، ۱۳۹۵، شماره ۲۵؛

فاطمه بختیاری، جایگاه زن در تفکر اسپینوزا و کانت، پژوهش‌های فلسفی، ۱۳۹۹، شماره ۳۰؛

سهیلا علیرضائزاد، عقیق آذرنیا، منصوره نیکوگفتار، برزخ تن، تناقض در هویت جنسی و جنسیتی (مطالعه‌ای در سازگاری اجتماعی ناراضیان جنسی)، علوم اجتماعی، ۱۳۹۵، شماره ۷۲؛

علی کریمی زارچ، همان.

منبع معیار: موانع دستیابی زنان به پست‌های مدیریتی از دیدگاه مدیران زن

منابع همگن:

سیده‌فاطمه رفیعی بنی‌الصادق، بررسی نقش پیش‌بینی‌کنندگی باور به سقف شیشه‌ای و کنترل ادراکی بر استرس ادراک‌شده پرستاران زن شهر تبریز، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، ۱۳۹۶؛

کیت فیگز، زنان و تبعیض: تبعیض جنسی و افسانه فرصت‌های برابر، مترجم: اسفندیار زندپور، بدخت مال‌امیری، چاپ اول، تهران، گل‌آذین، ۱۳۸۴؛

سهیلا علیرضائزاد، زن کشاورز یا زن خانه‌دار: مطالعه‌ای در باب تحول نقش‌ها و هویت اجتماعی زنان روستایی، مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۱۳۹۷، شماره ۱؛

آرین قلی‌پور، ندا محمداسماعیلی، فتانه قلی‌پور، مدیریت هویت؛ شناسایی راهکارهای تقویت هویت اجتماعی زنان در نهادهای آموزشی، نشریه زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، ۱۳۸۹، شماره ۴؛

عالیه شکر بیگی، بررسی نابرابری جنسیتی و عوامل مرتبط با آن در بین زنان شهر بوکان و میاندوآب، فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌نامه زنان، ۱۳۹۶، شماره ۳؛

فرزانه رهباریان، نقش نظارتی مدیران زن بر کیفیت حسابداری، دانشگاه پیام‌نور استان خراسان رضوی (مرکز مشهد)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛

حمید پوریوسفی، سروش فتحی، محمدعلی پوریوسفی، بررسی عوامل مؤثر بر فرهنگ کار در بین زنان کارگران بخش صنعت، فصلنامه علمی پژوهشی جامعه‌شناسی زنان، ۱۳۹۱، شماره ۱؛

سمانه طبعی، بررسی ارتباط بین مدیران زن و افشای اطلاعات سرمایه فکری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، موسسه آموزش عالی زند شیراز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛

سارا ساعدپناه، جایگاه زن در ادبیات پژوهشی مدیریت آموزشی ایران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه کردستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛

صباح عباسی، تجارب زیسته مدیران زن مدارس از تعادل کار و زندگی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛

اکبر حسن‌پور، شمس‌السادات زاهدی، طیبیه عباسی، بررسی تفاوت قابلیت استخدام کارکنان زن و مرد در سازمان‌های دولتی، مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، ۱۳۹۰، شماره ۱؛

مرتضی مرادی، سبک مدیریت در سازمان‌ها و حضور زنان در پست‌های مدیریتی با تأکید بر رابطه هویت زنانه و تاکتیک‌های ارتباطی، فصلنامه مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، ۱۳۹۴، شماره ۲؛

ابراهیم توفیق، فاطمه دعاگوی، همان؛ عفت نودهی، همان.

منبع معیار: بررسی تفاوت‌های فقهی و حقوقی زن و مرد در فقه فریقین

منابع همگن:

سید یوسف قریشی، زن به مثابه قربانی و تروریست (تاملی بر دلائل پیوستن زنان اروپایی به داعش)، فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، ۱۳۹۷، شماره چهل و سوم؛

مریم سهرابی، پوشش زنان ایران در دوره قاجار، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، بی‌جا، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛

حسین رجبی، امامت زن برای زن در نماز جماعت از منظر مذاهب فقهی، پژوهش‌نامه مذاهب اسلامی، ۱۳۹۳؛

مهدی رهبر، صالح سعادت، ازدواج مجدد و حق حضانت فرزند، مطالعات راهبردی زنان، ۱۳۹۰، شماره ۵۴؛

ریحانه علی‌عسکری، حضانت کودک از نظر روان‌شناسی و روایات، مدرسه علمیه کوثر اصفهان، ۱۳۹۴؛

سیامک زندرضوی، سیمین فروغ زاده، همان؛ ریزان اندری، احکام لباس زن در مذاهب اربعه اهل سنت، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، کردستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛

ایلناز علی‌نژاد، سیدمهدی صالحی، رضا نیک‌خواه سرنقی، همان؛ علی‌اکبر ایزدی‌فرد و دیگران، درخواست اجرت بر حضانت از نگاه فقه اسلامی، مطالعات زن و خانواده، ۱۳۹۵، شماره ۱؛

جواد حسین‌زاده، وحیده‌سادات حسینی، فرج‌الله هدایت‌نیا، ماهیت فقهی و حقوقی نمایندگی مادر در دادرسی نفقه بر اساس قانون حمایت از خانواده (مصوب ۱۳۹۱)، پژوهش‌های فقهی، ۱۳۹۷، شماره ۳؛

عمادالدین حسین اصفهانی عمادزاده، زنان پیغمبر اسلام (ص)، تهران، نشر محمد، بی‌تا؛ عباس فتحی، آیات حجاب از دیدگاه روان‌شناسی زن و مرد، تهران، بی‌نا، بی‌تا؛

حسن ابراهیم‌زاده، همان؛ طاهر علی‌محمدی، آمنه‌السادات حسینی، تفاوت شهادت زن و مرد در فقه و حقوق، فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده، ۱۳۹۲، شماره ۶۰؛

فرشته جهانبخش، شخصیت زن در شعر جاهلی، تألیف احمد محمد حوفی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، مشهد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۷۵؛
خداداد مرادی، نمادها و نموده‌های نقش زنان در دفاع مقدس با تأکید بر رمان‌های خواب سبز عشق و خاک سرخ، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، شهر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛
نعیمه آذین تاجانی، بررسی حکم فقهی تقدم و تأخر زن و مرد در نمازهای جماعت از منظر مذاهب خمس، دانشگاه اسلامی واحد صفادشت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۷؛
امیر رضا سرابی، تأثیر جنسیت بر شهادت در قوانین جزایی ایران، دانشکده حقوق، تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۲.